

Eğitime Giriş

Editör: Kadir KESKINKILIÇ

12. Baskı

Editör: Öğr. Gör. Kadir KESKİNKILIÇ

EĞİTİME GİRİŞ

ISBN 978-605-241-417-0

DOI 10.14527/9786052414170

Kitap içeriğinin tüm sorumluluğu yazarlarına aittir.

© 2019, PEGEM AKADEMİ

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Pegem Akademi Yay. Eğt. Dan. Hizm. Tic. AŞ'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı; mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Bu kitap T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır. Okuyucularımızın bandrolü olmayan kitaplar hakkında yayinevimize bilgi vermesini ve bandrolsüz yayınları satın almamasını diliyoruz.

Pegem Akademi Yayıncılık, 1998 yılından bugüne uluslararası düzeyde düzenli faaliyet yürüten **uluslararası akademik bir yayınev**idir. Yayımladığı kitaplar; Yükseköğretim Kurulunca tanınan yükseköğretim kurumlarının kataloglarında yer almaktadır. Dünyadaki en büyük çevrimiçi kamu erişim kataloğu olan **WorldCat** ve ayrıca Türkiye'de kurulan **Turcademy.com** ve **Pegemindeks.net** tarafından yayınları taranmaktadır, indekslenmektedir. Aynı alanda farklı yazarlara ait 1000'in üzerinde yayını bulunmaktadır. Pegem Akademi Yayınları ile ilgili detaylı bilgilere <http://pegem.net> adresinden ulaşılabilir.

1. Baskı: Eylül 2005, Ankara

12. Baskı: Ağustos 2019, Ankara

Yayın-Proje: Şehriban Türüldür
Dizgi-Grafik Tasarım: Tuğba Kaplan
Kapak Tasarımı: Pegem Akademi

Baskı: Salmat Basım Yayıncılık Ambalaj Sanayi Tic. Ltd. Şti.
Büyük Sanayi 1. Cadde 95/1 İskitler/ANKARA
Tel: 0312-3411020

Yayıncı Sertifika No: 36306

Matbaa Sertifika No: 26062

İletişim

Karanfil 2 Sokak No: 45 Kızılay / ANKARA
Yayınevi: 0312 430 67 50 - 430 67 51
Dağıtım: 0312 434 54 24 - 434 54 08
Hazırlık Kursları: 0312 419 05 60
İnternet: www.pegem.net
E-ileti: pegem@pegem.net
WhatsApp Hattı: 0538 594 92 40

BAŞLARKEN

İnsanlarını yetiştirme çabalarında olan ülkelerin ortak hedefleri evreni, sorunları ve çözümleri ortak algılayan bireyler yaratmalarıdır. Durum böyle olunca, sorunu anlama, bilgiye ulaşma, çözüm yolları üretme ve çözümsel bilgileri ileri yaşamlara uygulama gün geçtikçe karmaşık bir hal almaktadır.

Eğitim bilimcisi olarak öğretmenlik mesleği her ne kadar yasal ve törel tanımlarla sınırlandırılmaya çalışılsa da farklılaşan beklentiler ve koşullardan dolayı her an yeniden tanımlanma gereği duymaktadır. Bilgiler engelleri aşma ve geleceği yapılandırma gücüdür. Bu günün bilgileri ile geleceğin çocuğunun eğitsel yapılandırılmasının güç olacağını anlamak zor olmasa gerek. Her nesil bir öncekinden daha donanımlı ve bilgi birikimli bir yaşama başlamaktadır. Değişen zamanda daha gelişmiş olma ihtiyacı hissedecek bir neslin öğretmeni olmak geçmişteki kadar kolay olmayacağı gibi, sancılı bir sürecin de başlangıcı olacaktır.

Bu sürece aday olan öğrencilerimizi ve mesleki yaşamlarını coşku ile sürdüren öğretmenlerimizi özverilerinden dolayı kutluyorum. Bu kitap, yaşınıza yakın yaşta ve genç olarak adlandırılacak bir yazar kadrosuyla hazırlandı. Yetiştirirken, geliştirirken, kendi gelişimini de hedef alan bir yazar kadrosuyla...

Bu çalışmaya destek veren Pegem Akademi Yayıncılık yöneticilerine ve çalışanlarına teşekkür ediyorum.

Çalışmanın, yazar kadrosunun öğretmenlerini sevindirecek, öğrencilerini bilgilendirecek güce gelmesini diliyorum.

Eylül, 2018

Editör
Kadir KESKİNKILIÇ

Bölümler ve Yazarları

Editör: Öğr. Gör. Kadir KESKİNKILIÇ

1. Bölüm: Eğitimle İlgili Temel Kavramlar

Dr. Öğr. Üyesi Yahya ÇIKILI

Necmettin Erbakan Üniversitesi, Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi

2. Bölüm: Öğretmenlik Mesleği ve Gelişmeler

Prof. Dr. Gürbüz OCAK

Afyon Kocatepe Üniversitesi, Eğitim Fakültesi

3. Bölüm: Eğitim Bilimlerinde Yöntem

Dr. Öğr. Üyesi Güngör YUMUŞAK

Necmettin Erbakan Üniversitesi, Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi

4. Bölüm: Eğitim ve Kültür

Prof. Dr. H. Ömer BEYDOĞAN

Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi, Kırşehir Eğitim Fakültesi

5. Bölüm: Eğitim ve Yasal Temelleri

Öğr. Gör. Kadir KESKİNKILIÇ

Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi, Kırşehir Eğitim Fakültesi

6. Bölüm: Eğitimin Psikolojik Temelleri

Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Ali ÇAKIR

Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Eğitim Fakültesi

7. Bölüm: Eğitimin Toplumsal (Sosyal) Temelleri

Dr. Öğr. Üyesi Mustafa SARITAŞ

Bursa Uludağ Üniversitesi, Eğitim Fakültesi

8. Bölüm: Eğitimin Tarihsel Temelleri

Prof. Dr. Mustafa ŞANAL

Giresun Üniversitesi, Eğitim Fakültesi

9. Bölüm: Eğitimin Felsefi Temelleri

Öğr. Gör. Aysel FERAH ÖZCAN

Sakarya Üniversitesi, Eğitim Fakültesi

10. Bölüm: Eğitimin Politik Temelleri

Prof. Dr. Rüştü YEŐİL

Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi, Eğitim Fakültesi

11. Bölüm: Eğitimin Ekonomik Temelleri

Prof. Dr. Perihan ÜNÜVAR

Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Eğitim Fakültesi

12. Bölüm: 21. Yüzyılda Eğitimde Yeni Yönelimler

Prof. Dr. Gürbüz OCAK

Afyon Kocatepe Üniversitesi, Eğitim Fakültesi

12. Bölüm: Eğitim ve Teknoloji

Dr. Öğr. Üyesi Fatma KESKİNKILÇ

Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi, Eğitim Fakültesi

14. Bölüm: Öğretim Ortamı Olarak Okul ve Sınıf

Doç. Dr. Mustafa ERDEM

Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi, Eğitim Fakültesi

İÇİNDEKİLER

Başlarken	iii
Bölümler ve Yazarları.....	v

1. BÖLÜM

EĞİTİMLE İLGİLİ TEMEL KAVRAMLAR

Temel Kavramlar	1
Eğitim.....	3
Öğrenme.....	12
Öğretim	17
Ölçme ve Değerlendirme	17
Eğitim - Öğrenme - Öğretim Arasındaki İlişki	18
Program.....	24
Kaynakça.....	32

2. BÖLÜM

ÖĞRETMENLİK MESLEĞİ VE GELİŞMELER

Öğretmen Yetiştirme.....	33
Cumhuriyet Döneminde Öğretmen Yetiştirmenin Kısa Tarihi Gelişimi (Öğretmenlik Bugüne Nasıl Geldi?)	33
Öğretmen Yetiştirmenin Bugünkü Durumu	36
Öğretmen Yetiştirme Lisans Programı.....	41
Öğretmen Yetiştirme Tezsiz Yüksek Lisans Programı.....	44
Ortaöğretim Alan Öğretmenliği Pedagojik Formasyon Dersleri (2015)	46
Eğitimi Fakültelerinde 2016 Düzenlemeleri.....	49
2018 Öğretmen Yetiştirme Lisans Programları.....	49
Gelecek İçin Öğretmen.....	52
Öğretmen Sorumlulukları.....	53
Mesleki Gelişim Sorumluluğu (Program, Hedef, İçerik).....	54
Öğrenciyi Tanıma Sorumluluğu.....	54
Karar Verme Sorumluluğu.....	55
Plan Yapma Sorumluluğu	55
Ünitelendirilmiş Yıllık Plan	56
Günlük Ders Planı.....	56

Ders Planı (Standart)	57
Öğretim Sorumluluğu	58
Strateji-Yöntem-Teknik Seçme ve Uygulama Sorumluluğu	59
Materyal Geliştirme ve Kullanma Sorumluluğu	60
Sınıf Yönetimi Sorumluluğu	61
Okul-Aile ve Toplum İlişkilerini Geliştirme Sorumluluğu	62
İzleme, Ölçme ve Değerlendirme Sorumluluğu	62
Öğretmen Yeterlilikleri.....	63
Kişisel ve Meslekî Değerler-Meslekî Gelişim.....	64
Geleneksel Öğretmen-Çağdaş Öğretmen	64
Etkili Öğretmen.....	67
Teknoloji ve Öğretmen.....	68
Öğretmenlik Mesleğinin Sorunları	70
Meslek Olarak Öğretmenlik	70
Öğretmenlerin Sosyal Statü Sorunları.....	71
Öğretmenlerin Sınıf Rehberlik Hizmetlerini Yürütmede Karşılaştıkları Sorunlar.....	73
Hizmet İçi Eğitim Sorunu	74
Öğretmen Meslek Hastalıkları.....	75
Öğretmen Seçiminde Yaşanan Sorunlar	76
Norm Kadro Uygulaması-Öğretmenlikte Kariyer Basamakları (Stajyer, uzman, başöğretmen)	78
Kaynakça.....	79

3. BÖLÜM

EĞİTİM BİLİMLERİNDE YÖNTEM

Bilim	83
Bilimin Tanımı.....	83
Bilimin Amacı ve İşlevi.....	84
Bilim Dalları.....	84
Bilimin Temel Özellikleri	85
Bilimsel Bilgi Nedir?	86
Bilgi Elde Etme Yolları.....	88
Bilimsel Yöntem.....	89
Bilimsel Araştırma.....	90

Eğitimde Araştırma Alanları	91
Eğitim ve Bilim	91
Eğitim Bilimleri	92
Kaynakça.....	94

4. BÖLÜM

EĞİTİM VE KÜLTÜR

Kültür	95
Kültürün Özellikleri.....	97
Kültürün Aktarılma Biçimi.....	100
Kültürel Farklılıklar ve Görelilik	100
Kültür ve Eğitim İlişkisi	101
Birey-Kültür-Eğitim İlişkisi	102
Eğitimin Kültürel İşlevleri	104
Eğitimin Toplumsal İşlevleri.....	109
Eğitimin, Siyasi, Sosyal ve Kültürel İşlevleri	114
Eğitimin Siyasal İşlevi	117
Milli Birlik ve Beraberliği Sağlamak.....	117
Eğitimin Toplumunu Değiştirme İşlevi	121
Kaynakça.....	125

5. BÖLÜM

EĞİTİM VE YASAL TEMELLERİ

Eğitim ve Yasal Temelleri.....	127
Türk Eğitim Sisteminin Düzenlenmesinde Esas Alınanlar	128
Türk Milli Eğitimünün Yazılı Yasal Dayanakları.....	128
Eğitim Sisteminin Genel Karakteri	129
Türkiye Cumhuriyeti Anayasalarında Eğitim.....	131
1924 Anayasası	132
1961 Anayasası	135
1982 Anayasası	135
Türk Milli Eğitimünün Genel Amaçları	137
Türk Eğitim Sistemi.....	140
Türk Eğitim Sisteminin Genel Yapısı.....	144
Milli Eğitim Bakanlığı Örgütü.....	146

Milli Eğitim Bakanlığının Gevleri.....	150
Kaynakça.....	169

6. BLM

EĞİTİMİN PSİKOLOJİK TEMELLERİ

Giriş.....	171
Gelişim Psikolojisi	173
Gelişim ve Eğitim Psikolojisi ile İlgili Temel Kavramlar.....	173
Gelişimin İlkeleri.....	173
Gelişim Donemleri ve Gevleri.....	174
Kişilik Gelişimi	179
Kişiliğin Başlıca zellikleri	180
Freud'un Psikanalitik Kişilik Kuramı	180
Psikoseksuel Gelişim.....	181
Erikson'un Psikososyal Gelişim Kuramı	183
renme Psikolojisi	186
Davranışçı Yaklaşımlar ve renme	186
Klasik (Tepkisel) Koşullanma.....	187
Klasik Koşullanmanın Temel Kavramları.....	188
Edimsel (Operant) Koşullanma	190
Sosyal Bilişsel renme Kuramı	191
Sosyal Bilişsel Kuramın Temel İlkeleri	193
Gzlem Yoluyla renme Sreleri.....	195
renmeyi Etkileyen Faktrler	196
Kaynakça.....	198

7. BLM

EĞİTİMİN TOPLUMSAL (SOSYAL) TEMELLERİ

Sosyoloji – Eğitim Sosyolojisi	199
Sosyoloji Bilimi.....	199
Eğitim Sosyolojisi.....	201
Toplumsal Bir Kurum Olarak Eğitim	206
Eğitimin Bir Kurum Olarak Gelişimi	206
Eğitim Kurumlarının İşlevleri	209
Kltrel Birikim Aktarma ve Yenilikçi Bireyler Yetiştirme İşlevi.....	209

Eğitimin Bireyi Geliştirme İşlevi.....	211
Eğitim ve Toplumsallaşma	214
Toplumsallaşma Kavramı.....	214
Toplumsallaşmanın İşlevleri.....	215
Toplumsallaşma Biçimleri.....	215
Toplumsallaşmada Rol Oynayan Etmenler	216
Çocuğun Toplumsallaşmasında Ailenin Rolü.....	216
Eğitim Kurumlarının Toplumsallaşmadaki Önemi.....	217
Eğitim ve Toplumsal Değişme	218
Değişme Kavramı.....	218
Toplumsal Değişmeyi Sağlayan Faktörler	219
Eğitim-Toplumsal Değişme İlişkisi.....	219
Eğitim ve Toplumsal Hareketlilik.....	221
Toplumsal Hareketlilik Kavramı	221
Toplumsal Hareketliliğe Yol Açan Etmenler.....	222
Toplumsal Hareketlilikte Eğitimin Rolü	223
Kaynakça.....	225

8. BÖLÜM

EĞİTİMİN TARİHSEL TEMELLERİ

Giriş.....	227
Avrupa'da Eğitimin Tarihsel Gelişimi	228
Türklerde Eğitimin Tarihsel Gelişimi	230
İslamiyet Öncesi Dönemde Eğitim	230
İslamiyet Sonrası Dönemde Eğitim	232
Osmanlılarda Batılılaşma Dönemi Öncesi Eğitim Uygulamaları.....	237
Medreseler.....	237
Sıbyan Mektepleri.....	239
Enderun Mektebi.....	240
Yeniçeri Ocağı.....	241
Osmanlılarda Batılılaşma Döneminde Eğitim Uygulamaları (1773-1920).....	241
Öğretmen Yetiştiren Kurumlar.....	246
Cumhuriyet Döneminde Eğitim Uygulamaları.....	253
Özet	255
Kaynakça.....	255

9. BÖLÜM

EĞİTİMİN FELSEFİ TEMELLERİ

Giriş.....	259
Felsefe Nedir?.....	261
Felsefenin Konuları.....	263
Felsefi Akımlar ve İnsan Anlayışları.....	269
Eğitim Felsefesi.....	276
Eğitim - Felsefe İlişkisi.....	281
Eğitimin Felsefeye Bakışı.....	282
Felsefenin Eğitime Bakışı.....	283
Eğitimde Felsefi Akımlar ve Eğitim Anlayışları.....	283
Eğitim Felsefesinin Geleceğe Açılımı.....	290
Kaynakça.....	298

10. BÖLÜM

EĞİTİMİN POLİTİK TEMELLERİ

Politika.....	299
Politika ve Eğitim.....	301
Eğitim Politikası.....	302
Eğitimin Politik İşlevleri.....	304
Demokrasi.....	306
Demokrasi ve Eğitim.....	307
Demokrasi Eğitimi.....	308
Demokratik Eğitim.....	310
Kaynakça.....	314

11. BÖLÜM

EĞİTİMİN EKONOMİK TEMELLERİ

Giriş.....	315
Eğitim - Ekonomi İlişkisi.....	316
Kıt Mal.....	316
Serbest Mal.....	317
Alternatif Maliyet / Vazgeçme Maliyeti.....	317
Ekonominin İlgili Olduğu Kavramlar.....	317

İhtiyaçlar.....	317
Üretim.....	318
Gelir	319
Harcama	320
Eğitim ve Kalkınma.....	320
Eğitim ve Verimlilik	321
Eğitim ve Arz - Talep	323
Eğitim Talebi (İstemi)	323
Eğitim Arzı (Sunumu)	323
Sonuç.....	324
Kaynakça	325

12. BÖLÜM

21. YÜZYILDA EĞİTİMDE YENİ YÖNELİMLER

21. Yüzyıl Eğitimine Genel Bakış	327
Basamaklı Öğretim Programı	330
Beyin Temelli Öğrenme.....	332
Çoklu Zekâ.....	334
Eleştirel Düşünme	335
İnternet Tabanlı Öğrenme.....	338
Problem Çözmeye Dayalı Öğrenme	339
Proje Tabanlı Öğrenme.....	340
Uzaktan Eğitim	342
Yansıtıcı Düşünme	344
Yaratıcı Düşünme	346
Yaşam (Hayat) Boyu Öğrenme	347
Kaynakça.....	349

13. BÖLÜM

EĞİTİM VE TEKNOLOJİ

Teknoloji Nedir?	351
Eğitim ve Teknoloji	353
STEM Eğitimi Nedir?	355
Türkiye'de STEM	361
Günümüzün Öğrenenler ve Öğretmenleri	362

Eğitimin Teknolojiye Bağlı Değişimi	364
Eğitim Ortamlarındaki Teknolojiye Bağlı Değişim	366
Günümüz Teknolojik Eğitim Araçları	367
Kaynakça.....	377

14. BÖLÜM

ÖĞRETİM ORTAMI OLARAK OKUL VE SINIF

Öğretim Ortamı Olarak Okul.....	379
Etkili Okul	380
Kaliteli Okul	381
Öğrenen Okul.....	384
Stratejik Okul.....	387
Öğretim Ortamı Olarak Sınıf.....	388
Ortak Yaşam Alanı Açısından Sınıf	388
Sınıfta Açıklık, Yakınlık ve Anındalık	389
Sınıfta Her Şeyi Öngörememe.....	389
Sınıfın Fiziksel Boyutu.....	389
Eğitim Öğretim Açısından Sınıf.....	391
Sınıfta Zaman Yönetimi.....	393
Sonuç	394
Kaynakça.....	395
Yazarlar Hakkında.....	397

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1.1.	Eğitim, Öğrenme ve Öğretim Arası İlişki Şeması.....	18
Şekil 2.1.	Hizmetiçi Eğitim Türleri	75
Şekil 5.1.	Milli Eğitimin Yasal Dayanakları Şeması.....	129
Şekil 5.2.	Açık Sistem Şeması	142
Şekil 9.1.	Eğitim Felsefesinin Konusu	277
Şekil 9.2.	Eğitim Felsefesinin Diğer Bilimlerle Komşuluk İlişkileri	278
Şekil 9.3.	Toplayıcı Eğitim Felsefesi	279
Şekil 9.4.	Disiplinler Arası Eğitim Felsefesi.....	279
Şekil 9.5.	İç Etkiler (Doğrudan Birikim).....	280
Şekil 9.6.	Dış Etkiler (Dolaylı Birikim)	280

TABLolar LİSTESİ

Tablo 2.1.	Eğitim Fakülteleri Öğretmenlik Lisans Programlarının Dönemlere Göre Kredi Dağılımı.....	41
Tablo 2.2.	Dört Yıllık Lisans Programı İçinde Yer Alan Öğretmenlik Meslek Bilgisi Dersleri	42
Tablo 2.3.	Branş Öğretmeni Yetiştiren Anabilim Dalları	44
Tablo 2.4.	Pedagojik Formasyon Dersleri.....	46
Tablo 2.5.	Sınıf Öğretmenliği Derslerinin Alanlara Göre Dağılımı.....	47
Tablo 2.6.	Örnek Meslek Bilgisi Dersleri (Sınıf Öğretmenliği)	48
Tablo 2.7.	Eğitim Fakültesi Bölümleri.....	49
Tablo 2.8.	Eğitim Fakültesi Lisans Programları Öğretmenlik Meslek Bilgisi Dersleri	52
Tablo 3.1.	Tümevarım ve Tümdengelim Yöntemlerinin İşleyişi.....	89
Tablo 9.1.	Eğitimde Geleceğe Yönelik Gereksinimler	291
Tablo 9.2.	Tübitak'ın 2023 Yılı İçin Öngördüğü Eğitim Felsefesini Oluşturan Öğeler	293
Tablo 12.1.	Beysin Temelli Öğrenme ve Geleneksel Öğretimin Karşılaştırılması.....	333